

Виходить у Львові
щодня (крім неділь
гр. кат. свят) о 5-ій
годині по полудні.

Редакція і
Адміністрація: улица
Чарneckого ч. 12.

Письма приймають ся
лиш франковані.

Рукописи
звертають ся лиш на
окреме жадане і за вло-
женням оплати поштової.

Реклямації
невапечатані вільні від
оплати поштової.

НАРОДНА ЧАСОПИСЬ

Додаток до „Газети Львівської“.

Передплата
у Львові в агенції
дневників пасажа Гавс-
мана ч. 9 і в ц. к. Ста-
роствах на провінції:
на цілий рік К 4·80
на пів року „ 2·40
на чверть року „ 1·20
місячно . . . „ — 40
Поодинокое число 2 с.
З поштовою персе-
сною:
на цілий рік К 10·80
на пів року „ 5·40
на чверть року „ 2·70
місячно . . . „ — 90
Поодинокое число 6 с.

Вісті політичні.

По в'їзді монархів. — З балканського півострова. — Французька преса о панській енцикліці. — Події в Росії.

Про стрічу короля Едварда VII. з цісарем Вільгельмом II. пише Norddeutsche Allg. Ztg.: Стріча англійського короля з німецьким цісарем на замку Фрідріхсгоф відбула ся в спосіб вдоволяючий обі сторони. Спосіб, в якій оба володарі відносили ся до себе, був зазначений приязню і родинною сердечністю. Ми далекі від того, аби в якій небудь спосіб використувати ту стрічу під виглядом політичним, однак стріча та і незабутні спомини, які она по собі лишає, стане дальшою точкою на дорозі поступового поліпшення відносин між обома народами, правительствами і монархами, розпочатого в часі побуту представителів німецьких міст і німецької преси в Англії. В часі свобідної і дружної розмови на замку Фрідріхсгоф обговорювано також, як оно само собою розуміє ся, великі питання політичні і ми знаємо, що стало ся то в такім дусі, який лиш може бути пожаданий для скріплення мира в Європі.

Про антигрецькі розрухи в Болгарії доносять з Атен: Противгрецький рух в Болга-

рії приготовлено з пляном, а перевели его агітатори. Що той рух відбуває ся за відомостю правительства, за тим промавляють численні докази, як і занедбання средств охоронних, відмовлене даня войска для здержання розрухів в Анхіяльосе, захоочуване манифестантів і участь вояків в розрухах. Склепи, церкви і школи грецькі в Анхіяльосе ограблено, а місто підпалено, багато же Греків убито і ранено. Шкода виносить багато мільонів. Все то обиджує міжнародне право і єсть ярким нарушенем берлінського договору. — В суботу відбуло ся в Пловдиві передвступне засідане всіх відпоручників і провідників загального болгарского віча, яке мало відбити ся в неділю. Постановлено оповістити резолюцію, яку ухвалить конгрес, в виді манифесту до болгарского народа і вислати привітні телеграми до всіх личностей в Європі, сприяючих Болгарам та до румунського міністра Ляговаріого. Позаяк ген. Іванова, команданта Филипополя, обжаловано о то, немов би мав заявити, що на случай розрухів не буде стріляти до ексцедентів, заступлено его генералом Андреевим. Міністер війни приїхав лично до Филипополя, аби припильновати виданих средств осторожности. — В політичних кругах віденьских говорять, що в найблизших днях має прийти до урядового з'їзвання дипломатичних зносин між Грени-

єю а Болгарією. Заступство грецьких інтересів в Болгарії має обняти Австро-Угорщина і в тій справі ведуть ся переговори, котрі однак ще не покінчили ся. — Як нинішні телеграми доносять, віча які відбули ся вчора в Пловдиві і иньших болгарских містах, мали спокійний хід.

У французькій прасі появили ся голоси про вражінє, яке викликала панська енцикліка між французскою суспільністю. Переважно висловлюють ся дневники, що папа не мав наміру викликати рішучого з'їзвання з французьким правительством, а тільки налякати его і наклонити до переговорів. Натомість телеграфічно доносять, що міністер віроісповідань Брїанд висказав ся в розмові з політичними приятелями, що ще передчасно було би починати щонебудь, доки не пізнаєть ся поглядів папи. Енцикліка така неясна, що в ній можна вичитати рівночасно заказ, як і тихе признанє віроісповідних стоваришень. Не єсть правдою, немов би французьке правительство було готове до розпочаття переговорів з папою в предметі зміни закона про розділ держави і церкви. Закон буде примінений строго в своїм теперішнім виді. Правительство передвиділо опір против него і зарядило все, що належить; в сїм посліднім напрямі міністер не хотів висказати ся яснійше, а тільки замітив, що деякі з тих

18)

Звичай і мода.

(Культурно-історична розвідка. — Написав К. Вербенко).

(Конець).

Пятьдесять літ тому назад: мати вела мале хлопятко до шевця, щоби ушив ему перші чобітки, в котрих сянок мав перший раз ступити в світ, цоки що до школи. Тоді що шили чоботи.

Пан майстер Мартинович, найперший швець ня цілий циркул, був собі богач хоч куди; мав власний дім в місті та ще й з великим городом, держав по двацятєро іноді й по трицятєро челяди а бували часи, коли й з тими людьми не міг дати собі ради — тільки мав роботи, бо робив добре і не дорого. На шевстві доробив ся значного майна. Аж до той пори були, бачите, що добрі часи для шевців. Зарабляв майстер, зарабляла й челяд. Челядник був певний того, що коли стане майстром, зможе удержати ся, бо о роботу не було трудно, коли лиш хотіло ся робити. Такої конкуренції, як нині, не було, бо о фабричній обуві ще нікому й не снило ся. Але, як то звичайно буває: чим лекший заробок, тим і лекше жие ся; челяд шевска, певна вседи доброго зарібку гуляла й пила так, що ще й до нині лишила ся приповідка; „Не як швець“. А то тяжкі часи для шевского ремісла були вже за плечима.

Пан Мартинович запросив гостей до світ-

лиці а сам пішов до варстату шукати за папером на міру. Цікавий школяр як глянув крізь відхилені двері до робітні і перше, що ему впало в очи, то були в куті ліжка на три поверхи. Аж пізнійше довідав ся, що на долішнім спав челядник, а на горішнім мусили лязати шевчуки-термінатори. Під вікном стояв низький столичок а коло него на шевских триніжках сиділи челядники і що хвиля мотали дратву на руки та витягали єї з цілої сили із шкіри, котру держали між колінами. На столичку стояли вїби якісь шибенички а на них висіли круглі склянні баньки, наповнені водою. То був давний шевський прилад до сильнішого освітлюваня. Коли в осени починала ся вечірна робота, засвїчували ловні свічки, застромлені в бляшанні ліхтарі так зроблені, що в міру того, як свічка догоріла, можна було єї в гору підсунути. Перед свічку підсували згадану баньку з водою і крізь ню, мов крізь люцу пукали сильнійше світло на роботу.

Майстер вернув з папером, взяв хлопцеві міру з ноги і обіцяв з тиждень зробити чоботи. Тепер почав ся торг о ціну. — Три срібні! — заправив майстер — а хлопець буде мати такі чобітки, що аж ну! З холявами й до перезуваня. Буде їх і цілий рік носити. Моя робота то не така як від Бутковського. Бо й подумайте: як можна шкіру до шкіри прибивати кілками? Узувш чобіт, потиснеш на підшву і підшва відлетить! Або хлопець стане в болото і чобіт розлізе ся. Дратва преці що иншого, она не пусить і чобіт не розлізе ся. Та й міркуйте самі: за таку дрантєву роботу, каже собі ще й добре платити.

Стануло остаточно на тім, що хлопець дістав в тиждень опісля пари шитих чобіт з холявами і до перезуваня за три срібні. А „срібний“ (ринський) числило ся тоді по 60 срібних крайдарів.

Бутковський то був молодий майстер, що зіднясь зайшов, наймив собі хату і взяв ся з одним челядником і одним хлопцем робити чоботи на новий лад, „кілковані“ і на одну ногу. Зразу давав дехто робити до него більше з цікавості і ддятого, що наставала мода на кілковані чоботи; але з часом люди переконали ся, що кілковані чоботи бодай чи не ліпше держать від шитих а все-таки ліпше і красше лежать на нозі як тоті, що до перезуваня. До року чи півтора мав вже Бутковський тільки роботи, що мусів приймити собі аж чотирох челядників, котрих спровадив аж зі Львова. Мартинович побачив, що дістав небезпечного конкурента і став гризти ся. За старий вже був, щоби учити ся нового способу а замість спровадити собі так як і его конкурент, челядників, що знали би ся на новій роботі, він лиш відказував на ню і зачав шукати потіхи в чарці. Коли опісля осів в місті ще й другий швець, якийсь Чех, Драбик, що робив також кілковані чоботи, Мартинович стратив таки майже всю роботу. Давна челядь покидала его, почала учити ся нового способу і переходила до нових майстрів. Мартинович з гризоти розпив ся, а коли відтак ему ще й жінка померла, став вже лиш полатайком і таким паницею, що не виходив вже з шинку. Дітий у него не було, до хати его не тягнуло, продав єї жидам а поправді віддав за довги і горівку

заряджень будуть для многих несподіванкою. З Парижа телеграфують, що там вертають всі міністри з відпустки, щоби застановити ся над пропозиціями, які мають поставити на найближшій міністерській нараді з причини папської енцикліки. Президент Фаллер, який в часі ухвалення сепаративного закону був президентом сенату, ухвалив і ухвалює за прихильника переведення закону без зміни. Сумнівають ся, щоби на раді поставлено пропозицію в справі переговорів. Правдоподібно тільки міністер просвіти і віроісповідань Брйанд одержить повноважень до приготування перед скликанням палати депутатів інструкції на випадок, коли би перед 12 грудня не наступило добровільне віддане церковних дібр.

В суботу довершено в Варшаві на генерал-губернатора Скаллона замаху. Після нічних телеграм замах відбув ся серед таких обставин: Генерал-губернатор парезидив улицею Натолінською, вертаючи від замешкалого в домі під ч. 9 при тій улиці німецького віцеконсуля, у котрого був з візитою. Коли повіз мав виїхати з тої улиці, на балконі першого поверху наоруженого дому показав ся якийсь молодий чоловік в товаристві жінчини і кинув бомбу. Упала она межі коні кубавських козаків, окружуючих повіз, але не вибухла. Сполошені коні пігналі наперед. Тоді за від'їжджаючим повозом кинено ще дві бомби, при чім одну з них мала кинути жінчина, а другу чоловік. Обі бомби вибухли на улиці в місці, від котрого повіз був вже далеко. Потрясене повітря було так спільне, що вибили всі шибви в ряді домів при улиці Натолінській і двох перехрестних сусідніх улицях, козакам ски-

нуло з голов шапки. Сейчас по повороті генерал-губернатора до палати вислано звідтам войско для гляданя виновників. Ревізія тривала до півночі. Зревідовано всі доми при ул. Алеї Рож і Кошиковій, але не викрито нічого підозріного. Слідство викрило лише, що бомби дійсно кинено з балкона мешканця на I. поверсі в домі під ч. 12 при ул. Натолінській. Мешканець то від недавна було нусти; перед кількома днями зголосив ся якийсь поважний пан з молодою панною і молодцем, котрих називав дітьми, оглянув мешканця і дав завдаток кажучи, що тепер мешканець на селі, а тимчасом вставить до мешканця меблі. І дійсно незабаром зайняв віз з меблями. При переносенню не було старшого пана, лише обое молоді люди і якась старша жінчина, котру називали матерію. Сторожка і завідателя того дому арештовано. В мешканню найдено ще дві бомби, одну на балконі, другу в салоні, обі обвинені в папір. Скаллон зазнав сильного потрясення і мабуть має ушкоджену болонку в лівім усі. Замах був придуманий з великою хитростію. Перед кількома днями прибув до віцеконсуля німецького якийсь чоловік в мундурі російського офіцера і обидив его, аби спонукати візиту генерал-губернатора Скаллона у віцеконсуля. Переїзд на улицю Натолінську можливий лише через улицю Кошикову. Генерал-губернатор одержав від царя таку телеграму: „Дякую Господу Богу, котрий чудом спас Ваше життя для добра мого і Росії. Не упадайте духом і будьте непохитні в борбі з нерозумним бунтом. Николай“.

а наконць ще без сліду. Першим шевцем в місті став его давний конкурент Бутковський, котрий ще й отворив собі склеп з готовими черевиками.

Отсе вірний — о скільки лишив ся в пам'яті — образок з не так то давної бувальщини наших ремісників шевців; він показує як то, особливо на переломі, підпадають, бідніють і зводять ся на ніщо люди, що не хотять, не можуть або й не уміють йти за поступом.

Кілкована обув ціпла первістною з Америки, де ще в 1857 р. придумано навіть дуже штучну машину до вбиваня кілків. Коли же опісля видумано ще й машини до шиття, настав в шевській промислі так великий перелом, що давня ручна шевська робота майже зовсім підупала а фабрична обув стала нині вже майже загальною. Нині дають до шевців робити чоботи й черевики майже лиш ті, що не можуть дібрати собі фабричної обуви на свої ноги. Переворот той зачав ся від роблення кілків до чобіт.

Кілки до прибиваня підошви до пришив виробляють тепер величезними масами за допомогою машин з березового або яворового дерева. Кілки бувають на 10 до 20 міліметрів довгі, суть чотиригранні і мають кінці або притесані з чотирох боків, так що тоті кінці виглядають як би малесенькі пірамідки і то єсть американський виріб, або они суть притесані лиш з двох боків і виглядають на кінці як клинці а тоді називають ся німецькими або берлінськими. Кажуть, що німецькі кілки ліпші як американські, бо не дірвляють так шкіри і робота ними іде легше.

Кілки до чобіт роблять з цілих пнів слідуємим способом: Машинна розрізує пні подовгастими пилками на довгі на 2 метри кльоци. Тоті кльоци підсуває відтак сама машина під кружкувату пилку, а тоті ріже їх знов на кружки так грубі, як мають бути довгі кілки. Тоті кружки ідуть відтак до иншої машини, котра насамперед вигиблює на них цілий ряд ривців в один бік, так широких як грубі мають бути кілки, а від впоперек тих ривців вигиблює другі. Ривці тоті, що суть в горі ширші а в споді вузні, полишають на кружку лиш самі кінчики, постинані з чотирох боків. Так згіблювані кружки приходять відтак під

машину, котра їх розколює. Тут кладуть кружок під довгий ніж машини насамперед так, що він розколює его насамперед в однім напрямі, а відтак обертають і ніж коле в другім напрямі. Щоби при першій колени поодинокі ряди кружка не розпалала ся, то ніж розколює їх лиш до половини грубости кружка; за другим разом коле ніж вже до трох четверти грубости. Крім того ще при першій колени звязують кружки реміцями. Щоби же ніж не врізував ся в самі кінчики лиш минав їх, то єсть такий прилад, котрий поєуває ніж так, що він поєуває ся якраз лиш о стільки, о скільки, кінчик від кінчика віддалений, отже коле якраз по середині між двома кінчиками. Порозтинані кілочки бувають ще вогкі і звичайно червоначі, длятого їх ще білять а відтак осушують в бубнах огрітим повітрям і наконць пересівають, щоби з них висіяти всі трісочки.

Фабрична вирібка обуви відбуває ся за допомогою всіляких машин, котрих єсть разом около сорок. Рисовник рисує насамперед форми всілякої величини (номерів) а відтак за допомогою т. зв. пантографу витинає кільканайцять форм нараз з дуже грубого паперу (т. зв. моделі). Після моделів роблять відтак штанци з ножами. Як н. пр. іде підошва довкола, так іде й ніж штанци. Такою штанцию можна відтак витяти нараз кільканайцять підошви або пришив, холявок або капок. Окрема машина виробляє на капках дірочки, инша знов лагодить дірки до шнурованя; машина шие, пришиває і стебно, машина прибиває підошви кілками або пришрубує шрубками; машина витинає і збиває обцаси, вигладжує обцаси і підошви, вибиває на них числа і знак фірми і т. д. словом машинами виробляють нині найелігантніші черевики всілякого рода. Найліпшу фабричну обув виробляють нині в північній Америці і в Англії, але також і парискі та віденські вироби мають велику славу. Нині входять особливо в моду американські черевики, котрі узглядняють не так саму красу форми як більше будову ноги. Американська обув взагалі зачинає пораз більше заливати торги європейські.

Н О В И Н К И.

Львів, дня 20-го серпня 1906.

— **Віпроєсвятий митрополит** Андрей Шейтицький вернув з перегибського деканата, де переїв (задня пошеги) лиш в шістьох місцевостях капонічний осмотр, дня 10 серпня до Львова, а полагодивши деякі діла, відправив ся таки зараз через Відень до Риму. Там перебує архієрей аж до вересня і сполучить ся з відтам в дорозі з паломниками, що їдуть до Брусаліма.

— **Послїдній репертуар** руського театру в Підволочисках (Сала огненої сторожи. — Початок о 8 вечером. Абопамент на 6 вистав під ряд 10 К. — Білети продає зеліничка реставрація): Ві второк дня 21 с. м. „Катерина“, опера в 3 діях Аркаса; в четвер 23 с. м. бенефіс театральної дружини; в суботу 25 с. м. другий раз: „Галька“, опера в 4 діях Моцшюка; — ціни місць звичайні; в неділю дня 26 с. м. послїдна працальна вистава „Маргин Борулі“, комедія Карпенка-Карого. — Дня 27 с. м. переїдуть театр до Бережан.

† **Др. Стан. Шаховський**, професор львівського університету, номер дня 18 с. м. у Львові, в 68-ім році житя. Похорон відбув ся нині.

— **Незвичайна пригода.** Управитель школи в Ліщині, коло Вірки, п. Воке, пише про таку пригоду до „Діла“: Дня 11 с. м. в селі Ліщині бобрєцького повіта 7¹/₂-місячна дитина, бавлячи ся без надзору, аїла житий колос, довгий на 5 центиметрів. Дитина по хвили закарпалала ся і пошвилла. На другий день др. Бобер з Ходорова сконстатував запалене легких і припоручив поставити 6 сухих бавьок. В кілька день піанїше правий бік у дитини запух і зробив ся вершок. Гадали, що то чирак, з котрого щось виставало. Батько, незнаючи причини слабости, бо обое з женою були того дня на роботі, потягнув той вершок ніби кісточку і витягнув... колос. Колос той бачив і я і оглядав его дня 16 с. м. др. Бобер та сконстатував, що колос зайшов до легких, перейшов через праве і зранив его, а бачки витягнули его на верх помежи ребра. Дитина поки-що жив, але матерія громадить ся понизшо. Др. Бобер заїкавив ся сям незвичайним і заразом сумним випадком і обіцяв порушити его в лікарській часописи.

— **Чи громада має право** коначної обопони? Межи власителем Болшівця п. Кшечуновичем, а громадою вів ся від довгих літ процес о право видобуваня ріпи, піску і леду в Ганлої Ліщині, перепливаючої через двірський обнар. Мимо прихильного для права громади ореченя найвишого трибуналу п. Кшечунович робив тї перешкоди в викоцуваню своєї служебности. Супротив того порішила громада без інтервенції властий насиле віднерги силою і на засіданю з 15 червня 1905 уважнила ухвалою бурмістра, щоби уділив членам громади асистенції поліціантів в разі ставлєних перешкод у вибраню продуктів ріки. Рекурси п. Кшечуновича до автономічних властий не віднесли успіху. Тому нині він жалобу до адміністративного трибуналу, виводячи, що громада може тільки судово доходити своїх прав, а не бути судиєм у власній справі і силою вдирати ся в чужі права. На розирвї правий заступник громади Болшівця, опираючи ся на рішеню найвишого трибуналу, виказав право громади до коначної обопори, коли розходить ся о удержаня посіданя, бо положене громади в тім вигляді не може бути на кожний спосіб гіршим, як приватної особи. Трибунал прихилив ся в цілости до тих виводів, відкшув жалобу п. Кшечуновича і засудив его на покритє коштів в квоті 100 К. Могиви ореченя містять такий засадничий висказ: „Також і громаді, як кождому горожанинові держави, прислугує право удержати ся в правах, запобігати їх нарушеню, ваглядно гвалт віднерти відповіним гвалтом“.

— **Страшнє землетрясенє**, страшнійше, кажуть, як недавнє в Сан Франціско, навістило мієго Вальпараїзо в Чіле в полудневій Америці. Землетрясенє тривало з перервами цілих 5 годин, а розпочало ся було в четвер о 7 год. 42 мін. і 22 секунд вашінгтонського часу; найсильнійший удар слїдував в 4 секунди опісля, а безосередно по нїм другий майже так само сильний. Землетрясенє

Сьвіжий Мід

десеровий кураційний найлучший, твердий або плинний, (патока) в власних пасік 5 клг. 6 К 60 сот. оплатно.

Коріневич, ем. учит.
Іванчани ц. л.

Інсерати

приймає

**Агенция
дневників**

Ст. Соколовского
Львів, П а с а ж
Гавсмана ч. 9.

БІЛЕТИ ІЗДИ

на всі залізниці
краєві і заграничні
продає

Агенция залізниць держ. Ст.
Соколовского,
Львів, П а с а ж Гавсмана ч. 9.

Г о л о в н а
**Агенция дневників і оголошень
у Львові**

Пасаж Гавсмана число 9.

приймає

пренумерату на всі дневники
краєві і заграничні
по цінах оригінальних.

Шість і пів мільонів Корон виплатив „Дністер“ відшкодованя.

Будинки, движимости, збіже і пашу обезпечає

одинокє руске Товариство асекураційне против огневих шкід

„Д н і с т е р“

Товариство взаїмних обезпечень у Львові

Ринок ч. 10, в домі „Просьвіти“.

Шкоди оцінює „Дністер“ з місцевими членами і виплачує зараз признані відшкодованя. За 13 літ виплачено 6,474.534 корон відшкодовань.

Обезпеченя приймають агенції „Дністра“ по всіх містах і більших селах; „Дністер“ дає агенції письменним господарям, де ще не роблять инші агенти „Дністра“. А г е н т и „Дністра“ варобили вже 807.742 корон провізії.

Поліси „Дністра“ приймають при позичках: Банк краєвий у Львові і в Чернівцях, гал. Каса ощадности, повітові каси ощадности і сиротинські каси при судах.

Чистий зиск річний звертає ся обезпеченим членам і за рік 1905 припадає кождому членови 5% заплаченої премії яко зворот.

На житє обезпечайте ся тільки через „Дністер“ в Товаристві Краківскім; свою провізію від сих обезпечень дає „Дністер“ на рускі добродійні ціли.

Фонди „Дністра“ виносять в кінцем 1905 р. суму 1,372.538 корон.

„Дністер“ припоручили Преосьв. Епископскі Ординарияти.

Стережіть ся огня і асекуруйте ся в „Дністрі“!

Покривайте ся огнем хаги черепом (Гашівками)!